

วิสุทธิก วตฤ ๑

“ปุฎุพานิ เหว ปจันนุตุนติ อิมั ธมฺมเทศนั สตุถา สาวตถึยั
วิหรนุโต สปรึสั โอเขน อชโฆตถุริตฺวา มาริตั วิสุทธิกั อารพก
กเถสิ ๑

สามพระกุมารไปศึกษาศิลปะในกรุงตักสิลา

(หน้า ๕-๖ ตตฺรรายั อนุปุพฺพพิถลา - ตตฺเถว วาสั กปฺเปสิ)

ตตฺรรายั อนุปุพฺพพิถลา: “สาวตถึยั มหาโกสฺสรณฺโณ ปุตุโต
ปเสนทิกุมารุ นาม, เวสาลึยั ลิจฺฉวิกุมารุ มหาสิ นาม, กุสินารายั
มลลราชปุตุโต พนฺธุโล นามาติ อิเม ตโย ทิสปาโมกฺขสฺสาจริยสฺส
สนฺติเก สิปปุคฺคหณฺตถั ตกฺกสิถั คนฺตฺวา พหิณฺคเร สาลายั สมากตา
อณฺณมณฺณสฺส อากตการณฺณจ กุลณฺจ นามณฺจ ปุจฺฉิตฺวา สหายกา
หุตฺวา เอกโตว อاجرึยั อุปฺสงฺกมิตฺวา น จิรสฺเสว อุกฺคหิตสิปปา
อاجرึยั อาปุจฺฉิตฺวา เอกโตว นิกฺขมิตฺวา สกสฺกญฺจานานิ อคมัสมุ ๑
เตสฺส ปเสนทิกุมารุ ปิตุ สิปปึ ทสฺเสตฺวา ปสนฺเนน ปิตฺรา รชฺเช
อภิสิตฺโต ๑ มหาสิกุมารุ ลิจฺฉวินั สิปปึ ทสฺเสนฺโต มหนฺเตน
อุสฺสาเหน ทสฺเสสิ ๑ ตสฺส อุกฺขิณิ ภิชฺชิตฺวา อคมัสมุ ๑ ลิจฺฉวิราชาโน
“อโห วต อมหากั อاجرึโย อุกฺขิวินาสั ปตุโต, น ตั ปฺริจฺจชิสฺสาม
อุปฺภุจฺหิสฺสาม นนฺติ ตสฺส สตสฺสทสฺสญฺจานกั เอกั ทวารั อทฺมฺสุ ๑
โส ตั นิสฺสาย ปณฺจสฺเต ลิจฺฉวิราชปุตุเต สิปปึ สิฏฺขาเปนฺโต วสิ ๑
พนฺธุลกุมารุ สญฺจึ เวพฺพุ คเหตุวา มชฺเฒ อยฺสลาถั ปกฺกปิตฺวา
สญฺจิกลาเป อุสฺสาเปตฺวา จปิเต, มลลราชกุเลหิ “อิเม กปฺเปตฺตุติ
วตุเต, อสิตีหตุถั อากาสั อุลฺลงฺฆิตฺวา อสินา กปฺเปนฺโต อคมาสิ ๑

โส โอสานกลาเป อยสลาภาย “กิริติ สททำ สุตวา “กิเมตนติ
 ปุจฉิตวา สพพกลาเปสุ อยสลาภานัน จปีตภาवं สุตวา อสี ฉทเทตวา
 โรทมาโน “มยหิ เอตตเกสุ ฌาติสุหขเซสุ เอโกปี สตีเนโท หุตวา
 อิมิ การณิ นาจิกขิ; สเจ ทิ อหิ ชาเนยยิ, อยสลาภาย สททำ
 อนุจจาเปนุโตว ฉินุเทยยนติ วตวา “สพเพปีเม มาเรตวา รชชั
 กาเรสุสนติ มาตาปีตุนัน กเถสิ, “ปเวณิรชชั นาม ตาต อิท,
 น ลพภา เอวั กาคุนติ นานปุปกาเรน วาริต “เตนหิ มม
 สหายสุส สนติกั คมิสสามีติ สาวตุถิ อคมาสิ ฯ ปเสนทิวา
 ตสสาคมนัน สุตวา ปัจจुकคณตวา มหนุเตน สกกาเรน นคริ
 ปเวเสตวา เสนาปติจฺจนเน จเปสิ ฯ โส มาตาปีตโร ปกโกสาเปตวา
 ตตเถว วาสั กปเปสิ ฯ

พระราชาทรงเลี้ยงภัตตอาหารภิกษุเอง

(หน้า ๖-๗) อถกทิวสั ราชา – อวเสสา ปกุกมีสุ)

อถกทิวสั ราชา อุปริปาสาเท จิตอ อนุตรวีถิ โอลอกยมาโน
 "อนาถปิณทิกสุส จุพอนาถปิณทิกสุส วิสาขาย สุปปวาสาयाติ
 เอเตสั เคเห ภตตกัจจตถาย คจจนุเต อเนกสหัสเส ภิกขุ ทิสวา
 “กหิ อยยา คจจนุตีติ ปุจฉิตวา, “เทว อนาถปิณทิกสุส เคเห
 นิจจภตตสลาภตตคิลานภตตาทินัน อตถาย เทวสิกั เทว ภิกขุ-
 สหสทานิ คจจนุติ, จุพอนาถปิณทิกสุส เคหิ ปณจस्ता ภิกขุ
 นิจจัน คจจนุติ, ตถา วิสาขาย, ตถา สุปปวาสาयाติ วุตเต, สยปี
 ภิกขุสงฆัน อุปฏจหิตุกาโม วิหารัน คณตวา ภิกขุสหัสเสน สทฐิ
 สตถารัน นิมนเตตวา สตตาทัน สหตถา ทานัน ทตวา สตตเม ทิวเส

สตถาร์ วนุทิตวา “ภนฺเต ปญฺจหิ เม ภิกฺขุสฺเตหิ สทฺธิ นินฺพทฺธํ
 ภิกฺขํ คณฺหถาติ อาท ฯ “มหาราช พุทฺธา นาม เอกภฺจจาเน นินฺพทฺธํ
 ภิกฺขํ น คณฺหนฺติ, พหุ พุทฺธานํ อากมฺนํ ปจฺจาสิสฺสนฺตีติ ฯ “เตนหิ
 เอกํ ภิกฺขุํ นินฺพทฺธํ เปเสถาติ ฯ สตฺถา อานนฺทตฺเถรสฺส ภารมกาสิ ฯ
 ราชา “ภิกฺขุสงฺฆเม อากเต, ปตฺตํ คเหตฺวา อิเม นาม ปรีวิสฺนฺตฺตฺติ
 อวิจาเรตฺวา สตฺตาหํ สยเมว ปรีวิสิตฺวา อภฺจเม ทิวเส วิกฺขิตฺโต
 ปปฺลยฺจํ อกาสิ ฯ ราชกุเล จ นาม อนาถตฺตา อาสนานิ ปญฺญาเปตฺวา
 ภิกฺขุ นิสีทาเปตฺวา ปรีวิสิตฺตํ น ลภนฺติ ฯ ภิกฺขุ “น มยฺ อีธ จาตฺตํ
 สกฺขิสฺสามาติ พหุ ปกฺกมฺีสุ ฯ ราชา ทฺตฺติยทิวเสปี ปมชฺชิ ฯ ทฺตฺติยทิวเสปี
 พหุ ปกฺกมฺีสุ ฯ ตฺตฺติยทิวเสปี ปมชฺชิ ฯ ตทา อานนฺทตฺเถรํ เอกกเมว
 จเปตฺวา อวเสสา ปกฺกมฺีสุ ฯ

พระราชเสด็จไปกราบทูลพระศาสดา

(หน้า ๗ - ๘ ปุณฺณวนฺตา นาม - อามนฺเตตฺวา อิมํ สุตฺตมาห)

ปุณฺณวนฺตา นาม การณฺวสิกา โหนฺติ กุลานํ ปสาทํ รกฺขนฺติ ฯ
 ตถาคตฺสส จ “สารีปฺตฺตตฺเถโร มหาโมคฺคฺคฺลฺลานตฺเถโรติ เทว
 อคฺคสาวกา, “เขมา อุปฺปลวณฺณาติ เทว อคฺคสาวิกา, อุปาสเกสุ
 “จิตฺโต คหปติ หตฺถโก อาพวโกติ เทว อคฺคสาวกา, อุปาสิกาสุ
 “เวพุกณฺณกึ นนฺทมาตา ชุชฺชุตฺตราติ เทว อคฺคสาวิกา; อิติ อิเม
 อภฺจ ชเน อาทิ กตฺวา จานนฺตรปฺปตฺตา สพฺเพปี สาวกา เอกเทเสน
 ทสนฺนํ ปารมีนํ ปูริตตฺตา มหาปุณฺญา อภินิหารสมฺปนฺนา ฯ

อานนฺทตฺเถโรปี กปฺปสฺตสฺสพฺพิริตปารมี อภินิหารสมฺปนฺโน
 มหาปุณฺโณ อตฺตโน การณฺวสิกตฺยา กุลสฺส ปสาทํ รกฺขนฺโต

อฏฐาสี ฯ ตํ เอกกเมว นิสีทาเปตฺวา ปรีวีสึสุ ฯ ราชา ภิกฺขุณฺ
 คตกาเล อาคนฺตฺวา ขาทนียโกชนียานิ ตเถว จิตานิ ทิสฺวา “กั
 อยฺยา นาคมีสุตฺติ ปุจฺฉิตฺวา “อานนฺตเถโร เอกโกว อาคโต
 เทวาทิ สุตฺวา “อทุธา เอตฺตกมฺเม เจทนมกํสุตฺติ ภิกฺขุณฺ กุทฺโธ
 สตฺถุ สนฺตํกํ คนฺตฺวา “ภนฺเต มยา ปญฺจนฺนํ ภิกฺขุสฺตานํ ภิกฺขา
 ปฏฺยิตฺตา, อานนฺตเถโร กิร เอกโก ว อาคโต, ปฏฺยิตฺตภิกฺขา
 ตเถว จิตา, ปญฺจสฺตา ภิกฺขุ มม เคเห สลฺยํ น กรีสุ; กิณฺุ
 โข การณฺนฺติ อาห ฯ สตฺถา ภิกฺขุณฺ โทสํ อวตฺวา “มหาราช มม
 สวากานํ ตุมฺเหหิ สทฺธี วิสฺสาโส นตฺถิ, เตน น คตา ภวิสฺสนฺตํ
 วตฺวา กุลานํ อนุปคฺมนการณฺญจ อุปคฺมนการณฺญจ ปกาเสนฺโต
 ภิกฺขุ อามนฺเตตฺวา อิมํ สุตฺตมาห

ตระกูลที่ภิกษุควรเข้าไปและไม่ควรเข้าไป

(หน้า ๘ - ๙ นวหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ - ปุณฺโง อตีตํ อาหริ)

“นวหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคตํ กุลํ อนุปคฺนฺตฺวา จ
 นาลํ อุปคฺนฺตํ อุปคฺนฺตฺวา จ นาลํ อุปนีสึทิตฺุ ฯ กตเมหิ นวหิ?
 น มนาเปน ปจฺจุญฺเจนฺติ, น มนาเปน อภิวาเทนฺติ, น มนาเปน
 อาสนํ เทนฺติ, สนฺตมสฺส ปรีคฺยฺหนฺติ, พหุภมฺหิ โถกํ เทนฺติ,
 ปณีตมฺหิ ลูฆํ เทนฺติ, อสฺกฺกจฺจํ เทนฺติ โน สกฺกจฺจํ, น อุปนีสึทิตฺ
 ฐมฺมสฺสวนาย ภาสฺนฺตสฺส น รลฺยชฺยฺนฺติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว นวหิ
 องฺเคหิ สมฺนฺนาคตํ กุลํ อนุปคฺนฺตฺวา จ นาลํ อุปคฺนฺตํ อุปคฺนฺตฺวา จ
 นาลํ อุปนีสึทิตฺุ ฯ

“นวหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ กุลํ อนุปนฺนตฺวา จ อลํ
 อุปฺนตฺตํ อุปฺนตฺวา จ อลํ อุปฺนิตฺตํ ๑ กตเมหิ นวหิ ? มนาเปน
 ปจฺจภูเจนฺติ, มนาเปน อภิวาเทนฺติ, มนาเปน อาสนํ เทนฺติ,
 สนฺตมสฺส น ปรีคฺยฺหนฺติ, พหุภุมฺหิ พหุภํ เทนฺติ, ปณฺตีตฺมฺหิ ปณฺตีตํ
 เทนฺติ, สกฺกจฺจํ เทนฺติ โน อสกฺกจฺจํ, อุปฺนิตฺตํ ฐมฺมสฺสวณาย,
 ภาสฺนตฺสฺส รณฺชียนฺติ ๑ อิมฺหิ โข ภิกขเว นวหิ องฺเคหิ สมนฺนาคตํ
 กุลํ อนุปนฺนตฺวา จ อลํ อุปฺนตฺตํ อุปฺนตฺวา จ อลํ อุปฺนิตฺตํ ๑”

“อิตฺติ โข มหาราช มม สวากา ตุมฺหากํ สนฺติกา วิสฺสาสํ
 อลภฺนฺตา น คตา ภวิสฺสนฺติ: โปราณกปณฺฑิตา หิ อวิสฺสาสนียฺญฺจาเน
 สกฺกจฺจํ อุปฺนฺนิจฺยมาเนาปี มรณฺนฺตํ เวทนํ ปตฺวา วิสฺสาสิกฺกฺจฺจานเมว
 คมฺมฺสูตฺติ “กทา ภนฺเตติ รณฺญา ปุณฺโณ อตฺตํ อหริ:

เรื่องเกสวดาบส

(หน้า ๙ - ๑๐ อตีเต พาราณสียํ - ปหิณฺเญยฺยาถาติ อฺยฺโยเชสิ)

“อตีเต พาราณสียํ พุรฺหมฺทตฺเต รชฺชํ กาเรนฺเต, เกสโว
 นาม ราชา รชฺชํ ปหาย อิตฺตํ พุพฺพชฺชํ ปพฺพชฺ ๑ ตํ ปณฺจ ปุริสฺสทานิ
 อนุปนฺนตฺตํ ๑ โส เกสวตาปโส นาม อโหสิ ๑ ปสาธนกปโปโก ปนฺสฺส
 อนุปนฺนตฺตํ กปโปโก นาม อนุเตวาสิโก อโหสิ ๑ เกสวตาปโส
 ปรีสาย สทฺธิ อฏฺฐ มาเส หิมวณฺเต วสิตฺวา วสฺสารถฺเต
 โลณฺมพิลเสวณฺตถาย พาราณสึ ปตฺวา ภิกฺขาย นคฺรํ ปาวีสิ ๑
 อถ นํ ราชา ทิสฺวา ปสฺสิตฺวา จาตุมาสํ อตฺตโน สนฺติเก
 วสนฺตถาย ปฏฺิณฺณํ คเหตุวา อฺยฺยานเ วสาเปนฺโต สายํ ปาตํ ตสฺส
 อฺยฺญฺจํ คจฺจติ ๑ อวเสสา ตาปสา กติปาหํ วสิตฺวา หตฺถิสทฺทาทีหิ

อุพพาพุหา “อาจารย์ อุกกณจิตมหา, คจจามาติ อาหังสุ ฯ “กหนดตาตติ ฯ
“หิมวนต์ อาจารย์ยติ ฯ “ราชา อมหากัง อาคตทิวเสเยว จาตุมาตัง
อิธ วสนตถาย ปฏิญญัง คณฺหิ, กถํ คมิสฺสถ ตาตติ ฯ “ตุมาเหหิ
อมหากัง อนาจิภูจิตฺตวาว ปฏิญญา ทินฺนา, มยํ อิธ น สกฺโกม
วสิตุํ, อิโต อวิฑูเร ตุมหากัง ปวตฺติสฺสวณฺณจฺานเน วสิสฺสามาติ
วณฺทิตฺวา ปกฺกมฺิสฺสุ ฯ กปฺปกนฺตเววสิเกน สทฺธิ อจฺริโย โอิหิยิ ฯ ราชา
อุปฺปจฺานํ อาคโต “กฺุหิ อยฺยติ ปุจฺฉิ ฯ “อุกกณจิตฺมหาติ วตฺวา
หิมวนต์ คตา มหาราชาติ ฯ กปฺปโกปี น จิรฺสฺเสว อุกกณจิตฺวา
อจฺริเยน ปุณฺปุณฺํ วาริยาโนปี “น สกฺโกมฺิติ วตฺวา ปกฺกามิ ฯ
อิตรสฺสํ ปน สนฺติกํ อคฺนฺตฺวา อจฺริยสฺส ปวตฺตํ สฺถนฺโต อวิฑูเร
จฺานเน วสิ ฯ อปรภาเค อจฺริยสฺส อนฺตเววสิเก อนฺตฺสฺสรนฺตสฺส
กฺุจฺฉิโรโค อุปฺปชฺชิ ฯ ราชา เวชฺเชหิ ติกิจฺฉาเปติ ฯ โรโค น วุปฺสมฺมติ ฯ
ตาปโส อาห “มหาราช อิจฺฉสิ เม โรคํ วุปฺสมิตฺตุนฺติ ฯ “ภนฺเต
สจฺาหํ สกฺกุณฺเยยฺยํ, อิทาเนว โว ฬาสฺกํ กเรยฺยนฺติ ฯ “มหาราช
สเจ เม ฬาสฺกํ อิจฺฉสิ, มํ อนฺตเววสิกาณํ สนฺติกํ เปเสหิตี ฯ ราชา
“สาธฺู ภนฺเตติ ตํ มลฺลจเก นิปฺชฺชาเปตฺวา นารทามจฺจปฺมุเข
จตฺตาโร อมจฺเจ “มม อยฺยสฺส ปวตฺตํ ญตฺวา มยฺหํ สาสนํ
ปฺหิณฺนฺยยาถาติ อฺยโยเชสิ ฯ

คำไพเราะชวนให้รื่นรมย์ยินดี

(หน้า ๑๐- ๑๑ กปฺปกนฺตเววาลีโก อัจริยสุสาคมนํ-ทฺต อานาเปสิ)

—————> กปฺปกนฺตเววาลีโก อัจริยสุสาคมนํ สุตฺวา
 ปจฺจกคฺคมนํ กตฺวา, “อิตเร กหนฺติ วุตฺเต, “อสุกฺกฺจาเน กิร วสนฺตีติ
 อาห ๑ เตีปี อัจริยสุสาคตภาวํ สุตฺวา ตตฺถเว สโมสริตฺวา อัจริยสุส
 อุนฺโททกํ ทตฺวา ผลาผลํ อํสฺ ๑ ตํขณฺณเวว โรโค วุปฺสมิ ๑ โส
 กติปาเหเนว สุวณฺณวณฺโณ อโหสิ ๑ อถ นํ นารโท ปุจฺฉิ

“มนุสฺสสินุทํ ชหิตฺวาน	สพฺพกามสมิทฺธินํ
กถนฺนุ กคฺวา เกสิ	กปฺปสฺส รมฺสิ อสฺสเมติ ๑
“สาทฺหฺนิ รมณฺียานิ	สนฺติ รุกฺขา มโนรมา,
สุภาสิตานิ กปฺปสฺส	นารท รมยฺนฺติ มนฺติ ๑
“สาสินํ โอทนํ กุตฺวา	สุจิมํสุปฺเสจนํ
กถํ สามากนิวารา	อโลณฺา สาทยฺนฺติ ตนฺติ ๑
“อสาทํ ยทิวา สาทํ	อปฺปํ วา ยทิวา พหุํ,
วิสุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	วิสุสฺสาสปรมา รสาติ ๑
ยงฺกิลฺลจฺจิ โภชนํ ตตฺถ	นิเวสเน กุตฺตํ สาธฺุ โหติ

สตฺถา อิมํ ฅมฺมเทสนํ อหริตฺวา ชาตํ สโมธาเนนฺโต
 “ตทา ราชฯ โมคฺคฺลลาโน อโหสิ, นารโท สารีปฺตฺโต, กปฺปกนฺ-
 ตเววาลีโก อานนฺโท, เกสวตาปโส อหเมวาทิ วตฺวา “เอวํ มหาราช
 ปุพฺเพ ปณฺฑิตา มรณฺนฺตํ เวทนํ ปตฺวา วิสุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อคมฺส,
 มม สาวกา ตุมฺหากํ สนฺติเก วิสุสฺสํ น ลกฺหนฺติ มณฺเฑติ อาห ๑
 ราชฯ “ภิกฺขุสงฺเขน สทฺธี มยา วิสุสฺสํ กาคุํ วฏฺฏติ กถนฺนุ-
 โช กิริสฺสามีติ, “สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ญาตีตีตรํ เคเห กาคุํ วฏฺฏติ,

เอวํ สนฺเต, ทหฺรา จ สามเณฺรา จ ‘สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฅาติ
 ราชาคิ มม สนฺติกํ วิสฺสุจฺจา นิพฺพุํ อากฺมิสฺสนฺตีติ จินฺเตตฺวา
 “เอกํ เม ธีตฺรํ เทนฺตุติ สากฺยานํ สนฺติกํ สาสนํ เปเสสิ, “กตฺรสฺกสฺส
 ธีตาคิ ปุจฺฉิตฺวา อากฺจเญฺยาถาคิ วตฺวา ทูเต อาณาเปสิ ฯ

เจ้าศากยะให้ธิดานางทาสีแก่พระเจ้าปเสนทิ

(หน้า ๑๑ - ๑๒ ทูตา อคนุตฺวา สากิเย - อมจฺโจ โลกํ พธิธฺธาตุโก)

—————> ทูตา
 คนุตฺวา สากิเย ทาริกํ ยาจิสฺสุ ฯ เต สนฺนิปตฺติตฺวา “ปกฺขนฺตฺริโย ราชฯ;
 สเจ น ทสฺสาม, วินาสฺเสสฺสติ โน; น โข ปน อมฺเหติ กุเลน
 สทิสฺโส; กิณฺนุ โข กาทพฺพนฺติ จินฺตฺยิสฺสุ ฯ มหานาโม “มม ทาสิยา
 กุจฺฉิสฺมํ ชาคา วาสภขตฺติยา นาม ธีตา รูปโสภคคฺปปฺตฺตา อตฺถิ,
 ตํ ทสฺสามาคิ วตฺวา ทูเต อาห “สาธฺ รณฺโณ ทาริกํ ทสฺสามาคิ ฯ
 “กสฺส ธีตาคิ ฯ “สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส จูพฺปีตุ ปุตฺตสฺส มหานามสฺกสฺส
 ธีตา วาสภขตฺติยา นามาคิ ฯ เต คนุตฺวา รณฺโณ อาโรจยิสฺสุ ฯ ราชฯ
 “ยทิ เอวํ สาธฺ, สีมํ อาเนถ; ขตฺติยา จ นาม พหุมายา ทาสีธีตฺรํ
 ปหิเญยฺยํ, ปิตฺรา สทฺธิํ เอกภฯเน ภูณฺชนฺตี อาเนยฺยาถาคิ เปเสสิ ฯ
 เต คนุตฺวา “เทว ตุมฺเหติ สทฺธิํ เอกโต ภูณฺชนฺตี ราชฯ อิจฺฉตีติ
 อาหฺสฺสุ ฯ มหานาโม “สาธฺ ตาคาคิ ตํ อลงฺการาเปตฺวา อตฺตโน
 ภูณฺชนกาเล ตํ ปกฺโกสาเปตฺวา ตาย สทฺธิํ เอกโต ภูณฺชนาการํ
 ทสฺเสตฺวา ทูตานํ นิยฺยาเทสิ ฯ เต ตํ อาทาย สาวตฺถิํ คนุตฺวา ตํ
 ปวตฺตี รณฺโณ อาโรเจสฺสุ ฯ ราชฯ ตฺถุจฺมานโส ตํ ปญฺจนนํ อิตฺถีสถานํ
 เชฏฺจกํ กตฺวา อคฺคมเหสิฏฺจฺจาเน อภิสฺสิณฺจิ ฯ สฯ น จิรสฺเสว

สุวรรณวณฺณํ ปุตฺตํ วิชาเย ๑ อถสฺส นามคฺคหณทิวเส ราชา
 อยฺยิกาย สนฺตํ เปเสติ “สาภุยราชธิตา วาสภขตฺติยา ปุตฺตํ
 วิชาตา, กิมสฺส นามํ กโรนฺตฺติ ๑ ตํ ปน สาสนํ คเหตุวา คโต
 อมจฺใจ โถกํ พธิธธาตฺโก ๑

วิฑูทภะเสตฺติจเยียมศากยสกุล

(หน้า ๑๒ - ๑๔ โส คนฺตฺวา รณฺโณ - มหนฺตํ สกฺการํ กรีสุ)

→ โส คนฺตฺวา รณฺโณ อยฺยิกาย อาโรเจสิ ๑
 สาทํ ปวตฺตี สุตฺวา “วาสภขตฺติยา ปุตฺตํ อวิชาเยตฺวาปี สพฺพ
 ธนํ อภิกฺวิ, อิทานิ ปน รณฺโณ อตฺวิย วลฺลภา ภวิสฺสตีติ อาห ๑
 พธิธธาตฺโจ “वलฺลภาติ วจนํ ทุสฺสุตํ สุตฺวา “วิฑูทภโถติ สลฺลภฺเขตฺวา
 ราชานํ อุปคนฺตฺวา “เทว กุมารสฺส “วิฑูทภโถติ นามํ กโรธาติ อาห ๑
 ราชา “ไปฺราณกํ โน กุลสนฺตํ นามํ ภวิสฺสตีติ จินฺเตตฺวา
 “วิฑูทภโถติ นามํ อกาสิ ๑ อถสฺส ทหฺรกาเลเยว ราชา “สตุถุ ปิยํ
 กโรมีติ เสนาปตฺติจฺจานํ อทาสิ ๑ โส กุมารปฺริหาเรน วฑูทมนฺโต
 สตฺตวสฺสติกกาเล อณฺเณสํ กุมารานํ มาตามหฺกุลโต หตฺถิรูปก-
 อสฺสรูปกาทีนิ อหฺริยมานานิ ทิสฺวา มาตฺรํ ปุจฺฉิ “อมฺม อณฺเณสํ
 มาตามหฺกุลโต ปณฺณาการो อหฺริยติ, มยฺหํ โกจิ กิณฺจิจิ น เปเสติ;
 ก็ ตฺวํ นิมนฺมาตาปตฺติกาติ ๑ อถ นํ สาท “ตาท ตว สภุยราชาโน
 มาตามหา, ทูเร ปน วสนฺติ, เตน เตน น กิณฺจิจิ เปเสนฺตีติ วณฺเจสิ ๑
 ปุณฺ โสพฺสวสฺสติกกาเล “อมฺม มาตามหฺกุลํ ปสฺสิตฺตุกาโมมฺหีติ วตฺวา
 “อลํ ตาท, ก็ ตตฺถ คนฺตฺวา กริสฺสตีติ วาโรยมาโนปี ปุณฺปุณฺ
 ยาจิ ๑ อถสฺส มาตา “เตนฺหิ คจฺฉาติ สมฺปฏฺิฉฺฉิ ๑ โส ปิตุ

อาโรเจตวา มหนุเตน ปริวารเณ นิกขมิ ฯ วาสภขตติยา ปุเรตรเมว
 ปณฺณํ เปเสสิ “อหํ อิธ สุขํ วสามิ, มาสุส กิณฺจิ สามิโน อนฺตรํ
 ทสฺสยีสฺสูติ ฯ สากิยา วิฑูทภสฺสาคมนํ ญตฺวา “วณฺทิตุํ น สกฺกาติ
 ตสฺส ทหฺรทหฺเร กุมาเร ชนปทํ ปหิณฺตีตฺวา, ตสฺมี กปิลปุริ สมนฺปตฺเต,
 สณฺจาการเ สนฺนิปตีสฺสุ ฯ กุมาโร ตตฺถ คนฺตฺวา อฏฺฐจาติ ฯ อถ นํ
 “อยนฺเต ตาต มาตามโห, อยํ มาตุโลติ วทิสฺสุ ฯ โส สพฺเพ
 วณฺทมานो วิจริตฺวา เอกํปี อตฺตานํ วณฺทนฺตํ อทิสฺวา “กินฺนุ โข
 มํ วณฺทนฺตา นตฺถีติ ปุจฺฉิ ฯ สากิยา “ตาต กนิฏฺฐกฺกุมารา เต
 ชนปทํ คตาติ วตฺวา ตสฺส มหนฺตํ สกฺการํ กรีสฺสุ ฯ

วิฑูทภะทรงอาฆาตพวกเจ้าศากยะ

(หน้า ๑๔ - ๑๕ โส กติปาหํ วสิตฺวา - ปกติปริหารเมว ทาเปสิ)

—————> โส กติปาหํ
 วสิตฺวา มหนฺเตน ปริวารเณ นครา นิกขมิ ฯ อเถกา ทาสี สณฺจาการเ
 ตสฺส นิสินฺนผลกํ “อิทํ วาสภขตติยาย ทาสิยา ปุตฺตสฺส นิสินฺนผลกนฺติ
 อกฺโกสิตฺวา อกฺโกสิตฺวา จีโรทเกณ โรวฺติ ฯ เอโก ปุริโส อตฺตโน
 อาวูธํ ปมฺมุสฺสิตฺวา นีวตฺโต ตํ คณฺหนฺโต วิฑูทภกฺกุมารสฺส
 อกฺโกสนสทฺทํ สุตฺวา ตํ อนฺตรํ ปุจฺฉิตฺวา “วาสภขตติยา ทาสิยา
 กุจฺฉิมฺหิ มหานามสกฺกสฺส ชาตาติ ญตฺวา พลกายสฺส กเถสิ ฯ
 “วาสภขตติยา กิร ทาสีธีตาติ มหาโกลาหลํ อโหสิ ฯ ตํ สุตฺวา
 วิฑูทภโก “เอเต ตาว มม นิสินฺนผลกํ จีโรทเกณ โรวฺนฺตุ, อหํ ปน
 รชฺเช ปตฺติฏฺฐจิตกาเล เอเตสํ คลโลหิตํ คเหตุวา มม นิสินฺนผลกํ
 โธวิสฺสามีติ จิตฺตํ จเปสิ ฯ ตสฺมี สาวตฺถิ คเต, อมจฺจา สพฺพํ ปวตฺถิ

รณโณ อาโรจยีสุ ๑ ราชชา “มยหิ ทาสีธีตริ อหิสฺสูติ สากิยานัน
 กุชฌิตฺวา วาสภขตฺติยาย จ ปุตฺตสฺส จ ทินฺนปฺริหาริ อจฺฉินฺนิตฺวา
 ทาสทาสีหิ ลทฺทพฺพมตฺตเมว ทาเปสิ ๑ ตโต กติปาหจฺจเยน สตฺถา
 ราชนินเวสนันฺ คณฺตุวา นิสฺสีทิ ๑ ราชชา อาคณฺตุวา วนฺนิตฺวา “ภนฺเต
 ตฺมุหํ กิร ฌาตเกหิ ทาสีธีตา มยหิ ทินฺนา, เตนสฺสา อหิ
 สปฺุตฺตาย ปฺริหาริ อจฺฉินฺนิตฺวา ทาสทาสีหิ ลทฺทพฺพมตฺตเมว
 ทาเปสิ นฺติ อห ๑ สตฺถา “อฺยุตฺตํ มหาราช สากิเยหิ กตํ ททฺนฺเตหิ
 นาม สมชชาติกา ทาทพฺพา อสฺส; ตํ ปน มหาราช วทามิ:
 วาสภขตฺติยา ขตฺติยราชธีตา ขตฺติयरณโณ เคเห อภิสฺสํ ลภิ,
 วิทฺฐทโกปิ ขตฺติยราชานเมว ปฺฏิจฺจ ชาโต; มาตุโคตฺตํ นาม กิ
 กริสฺสติ, ปิตุโคตฺตเมว ปมาณนฺติ, โปราณกปณฺธิตา ทลิตฺทิตฺติยา
 กฺกุจฺหาริกาย อคฺคมเหสิฏฺฐจันฺ อหิสฺสู ตสฺสา จ กุจฺฉิมหิ ชาตฺกฺมาโร
 ทฺวาทสโยชนิกาย พารานฺธิยํ รชฺชํ ปฺตุวา กฺกุจฺวาหนราชา นาม
 ชาโตติ กฺกุจฺหาริชชาติกํ กเถสิ ๑ ราชชา ฐมฺมกถํ สุตฺวา “ปิตุโคตฺตเมว
 กิร ปมาณนฺติ ตฺสิตฺวา มาตาปุตฺตานันฺ ปกตฺติปฺริหารเมว ทาเปสิ ๑

พันธฺลพะภรรยาผู้แพ้ทอองอาบน้ำ

(หน้า ๑๕ -๑๖ พันธฺลเสนาปติสฺสปี โข - ตํ อฺนุพนฺธิสฺสูเยว)

พันธฺลเสนาปติสฺสปี โข กุสินารายันฺ มลฺลราชธีตา มลฺลิกา นาม
 ภริยา ทีฆรตฺตํ น วิชายิ ๑ อถ นันฺ พนฺธุโล “อตฺตโน กุลฆรเมว คจฺฉาติ
 อฺยุโยเชสิ ๑ สา “สตฺถารํ ทิสฺวาว คมิสฺสามีติ เชตวณฺ ปวิสิตฺวา
 ตถาคตํ วนฺนิตฺวา จิตา “กหิ คจฺฉสฺสีติ วุตฺตา “สามิโก มํ ภนฺเต
 กุลฆรํ เปเสตีติ อห ๑ “กิการณฺมาติ ๑ “วณฺณมา กิรสมฺมิ อปฺุตฺติกาติ ๑

“ยทิ เอวํ, คมนกัจจํ นตฺถิ, นีวตฺตสฺสุตฺติ ฯ สา ตฺถุจฺจมานสา หุตฺวา
 สตฺถารํ วนฺทิตฺวา นิเวสนํ คนฺตฺวา, “กสฺมา นีวตฺตาสีตฺติ วุตฺเต,
 “ทสฺพลเน นีวตฺติตฺตมฺหีตฺติ อาท ฯ พนฺธฺโล “ทิจฺจํ ภฺวิสฺสตี ทิม-
 ทสฺสินา การณฺนตฺติ สมนฺปฺปิจฺฉิ ฯ สา น จิรฺสฺเสว คพฺภํ ปฏฺลิภิตฺวา
 อุปฺปนฺนโทหพา “โทหโพ เม อุปฺปนฺนโนตฺติ อโรเจสิ ฯ “กํ โทหโพตฺติ ฯ
 “เวสาลีนคเร คณฺรราชกฺุลาณํ อภิเสกมจฺจกฺลโปกฺขรณฺธิยํ โอตฺริตฺวา
 นหาตฺวา ปาณียํ ปาตฺกามมฺหิ สามีตฺติ ฯ พนฺธฺโล “สาธฺตฺติ วตฺวา
 สหสฺสตฺถาณํ คเหตฺวา ตํ รถํ อโรเปตฺวา สวตฺถิตฺโต นิกฺขมิตฺวา
 รถํ ปาเชนฺโต มหาลิจฺฉวินฺโน ทินฺนทฺวาเรน เวสาลี ปาวิสิ ฯ
 มหาลิจฺฉวินฺโน จ ทฺวารสมิเปเอว นิเวสนํ โหตฺติ ฯ โส รตฺสส
 อุมมาเร ปฏฺิฆาตสทฺทํ สุตฺวาว “พนฺธฺลสฺส รตฺสทฺโทตฺติ ญตฺวา
 “อชฺช ลิจฺฉวินฺนํ ภยํ อุปฺปชฺชิสฺสตีตฺติ อาท ฯ โปกฺขรณฺธิยา อนฺโต จ
 พหิ จ อารกฺโข พลฺวา, อุปฺริ โลหชาลํ ปตฺถกฺกํ, สกฺุณานฺปิ
 โอกาโส นตฺถิ ฯ พนฺธฺลเสนาปตฺติ ปนฺ รถา โอตฺริตฺวา อารกฺขเก
 มนฺุสเส เวตฺเตน ปหรนฺโต ปลาเปตฺวา โลหชาลํ ฉินฺทิตฺวา
 อนฺโตโปกฺขรณฺธิยา ภริยํ นหาเปตฺวา สยฺปิ นหาตฺวา ปฺน ตํ รถํ
 อโรเปตฺวา นครา นิกฺขมิตฺวา อาคตฺมคฺเคเนว ปายาสิ ฯ อารกฺขกา
 ลิจฺฉวินฺนํ อโรเจสฺสุ ฯ ลิจฺฉวिरาชาโน กฺุชฌิตฺวา ปญฺจ รตฺสทานิ
 อารุยฺห “พนฺธฺลมลฺลํ คณฺหิสฺสามาตฺติ นิกฺขมฺิสฺสุ ฯ ตํ ปวตฺตี มหาลิสฺส
 อโรเจสฺสุ ฯ มหาลิ “มา คมิตฺถ, โส หิ โว สพฺเพ ฆาเตสฺสตีตฺติ
 อาท ฯ เตปี “มยฺ คมิสฺสามเอวาตฺติ วทิสฺสุ ฯ “เตนหิ รตฺจกฺกสฺส
 ยาว นาภิตฺโต ปจฺวี ปวิฏฺจฺจฺจานํ ทิสฺวา นีวตฺเตยฺยาถ; ตโต
 อนิวตฺตนฺตา ปฺรโต อสนิสทฺทํ วย สฺถนิสฺสถ, ตมฺหา จานา

นิวตเตยยาถ; ตโต อนิวตตุนตา ตุมหากัมม รตฐเรสุ ฉิททำ ปสฺสิสฺสถ,
 ตมฺหา จานา นิวตเตยยาถเว, ปุโรโต มา คมิตฺถาติ อาห ๑
 เต ตสฺส วจเนนानิวตติตฺวา ตํ อณุพนฺธิสฺสเยว ๑

อำนาจลูกศรของพันธฺล

(หน้า ๑๖ - ๑๗ มลฺลิกา ทิสฺวา รธา - ราชจฺคนํ ปริปุริ)

→ มลฺลิกา ทิสฺวา
 “รธา สามี ปญฺญาณนฺตฺติ อาห ๑ “เตนฺหิ เอกสฺเสว รตฺส
 ปญฺญาณกาเล อาโรเจยยาสิตี ๑ สา, ยทา สพฺเพ เอก วิย
 หุตฺวา ปญฺญาณํ, ตทา “เอกเมว สามี รตฺสํ ปญฺญาณนฺตฺติ
 อาห ๑ พนฺธุโล “เตนฺหิ อีมา รตฺสมิโย คณฺหาติ ตสฺสา รตฺสมิโย
 ทตฺวา รเถ จิตฺว ธนุํ อาโรเปสิ ๑ รตฺจกุกัม ยาว นาภิตฺว ปจฺวี
 ปาวิสิ ๑ ลิจฺจวินฺ ตํ จานํ ทิสฺวา น นิวตฺตํ ๑ อิตโร โถกัม คนฺตฺวา
 ชยํ โปเถสิ ๑ อสนิสฺสทฺโท วิย อโหสิ ๑ เต ตโตปิ น นิวตฺตํ
 อณุพนฺธนฺตา คจฺจนฺเตว ๑ พนฺธุโล รเถ จิตฺโก ว เอกํ สํ จิปี ๑
 โส ปญฺจนนํ รตฺสทานํ รตฺสํ ฉิททำ กตฺวา ปญฺจ ราชสฺทานิ
 ปริกฺรพฺนฺธจฺจเน วินฺวิชฺฌิตฺวา ปจฺวียํ ปาวิสิ ๑ เต อตฺตโน
 วิทฺฐภาวํ อชานิตฺวา “ติฏฺฐ เร, ติฏฺฐ เรติ วทนฺตา อณุพนฺธิสฺสเยว ๑
 พนฺธุโล รถํ จเปตฺวา “ตุมฺเห มตฺกา, มตฺเกหิ สทฺธิ มยฺหํ ยฺทฺธํ
 นาม นตฺถิตฺติ อาห ๑ “มตฺกา นาม อมฺหาสฺทิสฺสา น โหนฺตฺติ ๑ “เตนฺหิ
 สพฺพปจฺจิมสฺส ปริกฺรํ โมเจถาติ ๑ เต โมจยฺสิ ๑ โส มุตฺตมตฺเตเยว
 มริตฺวา ปติ ๑ อถ เน “สพฺเพปิ ตุมฺเห เอวรฺูปา, อตฺตโน อตฺตโน

ชมรานิ คนตฺวา สํวิธาตพฺพํ สํวิทฺหิตฺวา ปุตุตทาทํ อนุสาสิตฺวา
 สนนฺนาหํ โมเจถาติ อาห ๑ เต ตถา กตฺวา สพฺเพปิ ชีวิตฺกขฺยํ
 ปตฺตา ๑ พนฺธุโลปี มลฺลิกํ สวตฺถึ อาเนสิ ๑ สว โสฬสฺกขตฺตํ ยมเก
 ยมเก ปุตุเต วิชายิ ๑ สพฺเพปิ สุรา ถามสมฺปนฺนา อเหตุํ ๑ สพฺพลิปฺปานํ
 นิปฺพตฺตี ปาปฺณิสฺสุ ๑ เอเกกสฺส ปฺริสทสฺส ปฺริวาริ อโหสิ ๑ ปิตฺรา
 สทฺธิ ราชนิเวสนํ คจฺจนฺเตหิ เตเหว ราชนฺคณํ ปฺริปฺริ ๑

พันธฺธุละเสนาบตีถุกฆ่าพร้อมทั้งบุตร

(หน้า ๑๗ - ๑๘ อถกทิวสํ วินิจฺจนเย - ปุตุเตหิ สีสํ ฉินฺทิสฺสุ)

อถกทิวสํ วินิจฺจนเย กุณฺณฎฺฐปฺราชิตา มนฺุสฺสา พนฺธุลํ อากจฺจนตํ
 ทิสฺวา มหาวิรวํ วิรวนฺตา วินิจฺจนฺมจฺจํ กุณฺณฎฺฐกรณํ ตสฺส อาโรเจสุ ๑
 โส วินิจฺจนํ คนตฺวา ตํ อญฺญํ ตีเรตฺวา สามิกเมว สามิกํ อกาสิ ๑
 มหาชนิ มหาสทฺเทน สาธุการํ ปวตฺเตสิ ๑ ตํ สุตฺวา ราชา “กั
 อิทนฺติ ปุจฺฉิตฺวา ตมตฺถํ สุตฺวา ตฺสิตฺวา สพฺเพปิ เต อมจฺเจ
 หฺราเปตฺวา พนฺธุลสฺเสว วินิจฺจนํ นิยฺยาเทสิ ๑ โส ตโต ปญฺจาย
 สมฺมา วินิจฺจนฺยิ ๑ ตโต โปราณกวินิจฺจนฺยิกา อมจฺจา ลณฺจํ อลภนฺตา
 อปฺปลาภา หุตฺวา “พนฺธุโล รชฺชํ ปตฺเถตฺตีติ ราชนฺกุเล ปฺริภินฺทิสฺสุ ๑
 ราชา เตสํ กถํ คเหตุวา จิตฺตํ นิคฺคเหตุํ นาสกฺจ, “อิมสฺมึ อีเชว
 ฆาตฺยมาเน, ครหา เม อุปฺปชฺชิสฺสตีติ ปฺน จินฺเตตฺวา ปยฺตุตฺตปฺริเสหิ
 ปจฺจนตํ ปหฺราเปตฺวา พนฺธุลํ ปกฺโกสาเปตฺวา “ปจฺจนฺโต กิร
 กุปีโต, ตวํ ปุตุเตหิ สทฺธิ คนตฺวา โจเร คณฺหาติ ปหิณฺตฺวา
 “เอตฺถเวสฺส ทวตฺตีตฺยา ปุตุเตหิ สทฺธิ สีสํ ฉินฺทิตฺวา อหฺรธาติ
 เตน สทฺธิ อณฺเณปี สมตฺถเ มหาโยเช เปเสสิ ๑ ตสฺมึ ปจฺจนตํ

คจฉนเตเยว, “เสนาปติ กิราคจฉตติ ปยุตตโจรา ปลายีสุ ๗ โส
 ตัม ปเทสํ อวาสาเปตวา สณฺหาเปตวา นิตฺติ ๗ อถสฺส นครโต
 อวิทฺเฐ จาเน เต โยธา สทฺธิ ปุตฺเตหิ สีสํ ฉินฺทิสฺสุ ๗

นางมัลลิกาเทวีไม่มีความเสียใจ

(หน้า ๑๘ -๒๐ ตัมทิวสํ มลฺลิกาย - รัชชสุขํ นานุโกติ)

ตัมทิวสํ มลฺลิกาย เทเวีย ปณฺจหิ ภิกฺขุสฺสเตหิ สทฺธิ เทว
 อคฺคสาวกา นิมนฺติตา โหนฺติ ๗ อถสฺสา ปุพฺพณฺเฑเยว “สามิกสฺส
 เต สทฺธิ ปุตฺเตหิ สีสํ ฉินฺทิตฺติ ปณฺณํ อหริตฺวา อทฺสฺสุ ๗ สทา ตัม
 ปวตฺตี ฌตฺวา กสฺสจि อวตฺวา ปณฺณํ อจฺฉนฺเค กตฺวา ภิกฺขุสงฺฆเมว
 ปรีวีสิ ๗ อถสฺสา ปรีจาริกาโย ภิกฺขุณฺํ ฆตฺตํ ทตฺวา สปิปีจาณฺทึ
 อหฺรณฺติโย เถรณํ ปุโรโต จาณฺทึ ภินฺทิสฺสุ ๗ ธมฺมเสนาปติ “เกทนธมฺมํ
 ภินฺนํ น จินฺเตตฺตพฺพนฺติ อห ๗ สทา อจฺฉนฺคโต ปณฺณํ นีหริตฺวา
 “ทวตฺตีสาย ปุตฺเตหิ สทฺธิ ปิตุ สีสํ ฉินฺทิตฺติ เม อิมํ ปณฺณํ
 อหฺริสฺสุ, อหํ อิทํ สุตฺวาปิ น จินฺเตสฺสี; สปิปีจาณฺทียา ภินฺนาย, กิ
 จินฺเตสฺสามิ ฆนฺเตติ อห ๗ ธมฺมเสนาปติ

"อนิมิตฺตมนฺถุณฺธาตํ มจฺจานํ อิธ จีวิตํ

กสิรณฺจ ปรีตฺตณฺจ ตณฺจ ทกฺเขน สํยุตฺตนฺติ

อาทีนํ วตฺวา ธมฺมํ เทเสตฺวา อญฺญาเยสนา วิหารํ อคฺมาสิ ๗ สปิ
 ทวตฺตีสฺสณฺิสาย ปกฺโกเสาเปตฺวา “ตุมฺหากํ สามิกา นีรปฺราธา
 อตฺตโน ปุริมกมฺมผลํ ลภิสฺสุ, ตุมฺเห มา โสจิตฺถ มา ปรีเทวิตฺถ,
 รณฺโถ อูปรี มโนปโทสํ มา กริตฺถาติ โอวทิ ๗ รณฺโถ จรปรีสา
 ตัม กถํ สุตฺวา เตสํ นิตฺโทสภาวํ รณฺโถ กถยิสฺสุ ๗ ราชา สํเวคปฺปตฺโต

ตสสา นิเวสน์ คนตุวา มลลิกถจ สุนิสาย จสสา ขมาเปตวา
 มลลิกถจ วร อทาสี ๗ สา “วโร คหิตโต เม โหตุติ วตุวา, ตสมี
 คเต, มตกภตต์ ทตุวา นหตุวา ราชานัน อุปสงกมิตวา “เทว
 ตุมเหติ เม วโร ทินโน, มยหญจ อญเณน อตุโถ นตุติ,
 ทวตต์สยจ เม สุนิสานัน มมถจ กุลฆรคมนัน อนุชานาถาติ อาห ๗
 ราชสา สมปฏิจจ ๗ สยปี ทวตต์สสุนิสสา ยถาสกานิ กุลานิ เปเสติ ๗
 สสา กุสินารายัน อตุตโน กุลฆร อคมาติ ๗ ราชापि พนุชูลเสนาปติโน
 ภาคินเยยสส ที่ฆการายนสส นาม เสนาปติจจัน อทาสี ๗ โส ปน
 “มาตุโล เม อมินา มาริตติ รญโย โอตารัน คเวสนุโต วิจรติ ๗
 ราชสา กิร นีรปรารสส พนุชูลสส มาริตกาลโต ปญจาย วิปปฏิสारी
 หตุวา จิตตสสาทัน น ลภติ รชชสุขัน นานุโภติ ๗

พระราชาสวรรคต

(หน้า ๒๐ - ๒๑ ตทา สตุถา สากิยานัน - สาวตุถิเมว ปจจาคมิ)

ตทา สตุถา สากิยานัน เมทพูปัน นาม นิคมัน นิสสาย วิหริติ ๗
 ราชสา ตตุถ คนตุวา อารามโต อวิทุเร ขนุชววารัน นิวาเสตวา
 มหนเตน ปริวารเณ “สตุถารัน วนุทิสสามีติ วิหารัน คนตุวา ปญจ
 ราชกกุชฌณทานิ ที่ฆการายนสส ทตุวา เอกโกว คนุชกุฎี ปาวิสิ ๗
 สพพัน ฐมมเจตียสตุตตนิยามเณ เวทิตพพัน ๗ ตสมี คนุชกุฎี ปวิฏเจ,
 ที่ฆการายโน ตานิ ราชกกุชฌณทานิ คเหตุวา วิทุทกั ราชานัน
 กตุวา รญโย เอกัน อสสัน เอกถจ อุปญจจานการิกัน มาตุคามัน
 จเปตวา นีวตเตตวา สาวตุถี อคมาติ ๗ ราชสา สตุถารา สทุธิ
 ปียกถัน กเถตวา นิกขนุโต เสนัน อทิสวา ตัน มาตุคามัน ปุจจิตวา

ตัม ปวตฺตี สุตฺวา “ภาคิเนยฺยํ อาทาย คนฺตฺวา วิทฺฐทํ คฺเหสฺสามีติ
 ราชคฺชนครํ คจฺฉนฺโต วิกาเล ทฺวาเรสุ ปิทฺทิตฺเตสุ, นครํ ปตฺวา
 เอกิสฺสา สาลาย นิปฺชชิตฺวา วาตาทปฺกิลนฺโต รตฺติภาเค ตตฺถเว
 กาลมกาสี ๗ วิกาทาย รตฺติยา, “เทว โกสลนรินฺท อนาโธ ชาโตสึตี
 วิตฺปนฺตฺยา ตสฺสา อิตฺถิยา สทฺทํ สุตฺวา รมฺโถ อาโรเจสุ ๗ โส
 มาตุลสฺส มหนฺเตน สกฺกาเรน สรีริกฺจจํ กาวเรสิ ๗

วิทฺฐทโภปี รชฺชํ ลภิตฺวา ตัม เวรี สริตฺวา “สพฺเพปี สากิเย
 มาเรสฺสามีติ มหฺตฺยา เสนาย นิกฺขมิ ๗ ตัม ทิวสํ สตฺถา ปจฺจุสกาเล
 โลกํ โอลเณนฺโต ฌาตฺติสฺงฺขวินาสํ ทิสฺวา “ฌาตฺติสฺงฺคหํ กาคุํ วมฺภูตฺตีติ
 จินฺเตตฺวา ปุพฺพณฺหสมเย ปิณฺฑทฺยา จริตฺวา ปิณฺฑทฺปาตปฺกิกฺกนฺโต
 คนฺธกฺกุญฺยํ สีหเสยฺยํ กปฺเปตฺวา สายณฺหสมเย อากาเสน คนฺตฺวา
 กปฺลวตฺตฺตฺสามนฺเต กพรจฺฉาเย รุกฺขมฺมูลे นิสึทฺธิ ๗ ตโต วิทฺฐทภสฺส
 รชฺชสีมายํ มหนฺโต สณฺฑทฺจฺฉาโย นิโครฺธรฺรุกฺโข อตฺถิ ๗ วิทฺฐทโภ
 สตฺถารํ ทิสฺวา อุปฺสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา “ภนฺเต กิการณา เอวรฺูปาย
 อุนฺหเวลาย อิมสฺมึ กพรจฺฉาเย รุกฺขมฺมูลे นิสินฺนตฺถ, เอตสฺมึ
 สณฺฑทฺจฺฉาเย นิโครฺธมฺมูลे นิสึทฺถ ภนฺเตติ วตฺวา, “โหตุ มหาราช,
 ฌาตฺกานํ ฉายา นาม สึตฺลาติ วุตฺเต, “ฌาตฺกานํ รุกฺขณฺตฺถาย
 สตฺถา อากโต ภวิสฺสตีติ จินฺเตตฺวา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา นีวตฺติตฺวา
 สาวตฺถิเมว ปจฺจาคมิ ๗

พระเจ้าวิทูททะมาพวกศากยะ

(หน้า ๒๑ - ๒๒ สตถาปี อุปปติตวา - วิทูทเถน อุปจฉินโน)

—————> สตถาปี อุปปติตวา เขตวนเมว คโต ฯ
 ราชา สากิยานัน โทส สริตวา ทุตติยมปิ นิกขमितวา ตตเถว
 สตถารัง ปสสิตวา ปุน นีวตติ ฯ ตติยวาเรปี นิกขमितวา ตตเถว
 สตถารัง ปสสิตวา นีวตติ ฯ จตตถวาเร ปน ตสมิ นิกขนุเต สตถา
 สากิยานัน ปุพพกมมัม โอลเกตวา เตส นทिय วิสปกุจิปนปาปกมมุตส
 อุปปฏิพาหิยาวั ฌตวา จตตถวาเร นาคมาสิ ฯ วิทูทโก “สากิเย
 ฆาเตสสามิตติ มหนุเตน พเลน นิกขมิ ฯ

สมุมาสมพุทตส ปน ฌาตกา อสตตฆาตกา นาม มรณตาปี
 ปเรส ชีวิตัน น โวรอปนุติ ฯ เต จินตยีสุ “มย ลิกขิตหตถา
 กตูปาสนา มหิสสาสา, น โข ปน สกกา อมเหหิ ปริ ชีวิตา
 โวรอปตุ, อตตโน กมมัม ทสเสตวา ปลาเปสสามาติ ฯ เต กตสนุนาหา
 นิกขमितวา ยุทธี อารภีสุ ฯ เตหิ จิตตา สรา วิทูททสส ปุริสถานัน
 อนตฺรณตเรน คจฉนฺติ ผลกนตฺรกณฺณจฉิททนตฺราทิทิ นิกขมนฺติ ฯ
 วิทูทโก ทิสวา “นनु ภณฺเ สากิยา ‘อสตตฆาตกมฺหาติ วทนฺติ,
 อถ จ ปน เม ปุริเส นาเสนฺติตติ ฯ อถ นํ เอโก ปุริโส อาห
 “กั สามี นีวตติตวา โอลเกสตีติ ฯ “สากิยา เม ปุริเส นาเสนฺติตติ ฯ
 “ตุมฺหากัง โกจิปุริโส มโต นาม นตฺถิ, อิงฺฆ เน คณาเปถาติ ฯ
 คณาเปนุโต เอกสสปี ขยํ น ปสสิติ ฯ โส ตโต นีวตติตวา “เย
 เย ภณฺเ ‘สากิยมฺหาติ ภณฺนฺติ สพุเพ มาเรถ; มาตามหสส ปน
 เม มหานามสกกสส สนฺติเก จิตานัน ชีวิตัน เทถาติ อาห ฯ สากิยา
 คเหตุพพคฺคหณัน อปสฺสนฺตา เอกจเจ ตินัน ฌัสิตวา เอกจเจ นพํ

คเหตฺวา อฏฺฐังสุ, “ตุมฺเห สากิยา โนติ ปุจฺฉิตา, ยสฺมา เต มรฺนตาปี
 มุสฺวาทํ น ภณฺนติ; ตสฺมา ติณฺ ํสํสิตฺวา จิตฺตา “โน สากิ,
 ติณฺนติ วทฺนติ, นพฺ คเหตฺวา จิตฺตา “โน สากิ นโฬติ วทฺนติ ฯ
 เต จ มหฺนามสฺส สนฺติเก จิตฺตา จ ชีวิตํ ลภีสุ ฯ เตสุ ติณฺ
 ํสํสิตฺวา จิตฺตา ติณฺสากิยา นาม, นพฺ คเหตฺวา จิตฺตา นพฺสากิยา
 นาม ชาตา ฯ อวเสเส จีรปเกปี ทารเก อวิสุสฺซเชตฺวา ฆาตาเปนฺโต
 โลหิตนํที ปวตฺเตตฺวา เตสํ คลโลหิตฺเตน ผลกํ โธวาเปสิ ฯ เอวํ
 สากิยวฺโส วิทฺฐทฺเถน อฺปปุจฺฉินฺโน ฯ

พระเจ้าวิฑูททะถูกน้ำท่วมสวรรคต

(หน้า ๒๒ - ๒๓ โส มหฺนามสฺสกํ – มจฺฉกจฺฉปภฺกฺขา อเหตุ)

—————> โส มหฺนามสฺสกํ คาหาเปตฺวา
 นิวตฺโต ปาตฺราสเวลาย “ปาตฺราสํ กริสฺสามาติ เอกสฺมี จาเน
 โอตฺริตฺวา, โภชเน อฺปนฺนีเต, “เอกโต ภูณฺชิสฺสามาติ อຍຍကံ
 ปกฺโกสาเปสิ ฯ ขตฺติยา ปน ชีวิตํ จชฺนตาปี ทาสีปฺตฺเตน สทฺธิ
 น ภูณฺชนฺติ; ตสฺมา มหฺนาโม เอกํ สรํ โอลเกตฺวา “กิลิฏฺจ-
 คตฺโตมฺหิ, นหายิสฺสามิ ตาตาติ อาท ฯ “สาธฺ อຍຍကံ นหายถาติ ฯ
 โส “อຍ္ ยံ เอกโต อภฺยชนฺตํ ฆาเตสฺสติ สยเมว เม มตํ
 เสຍຍတိ เกเส มุณฺจิตฺวา อคฺเค คณฺจိ กตฺวา เกเสสุ ปาทฺงคฺคฺจเก
 ปเวเสตฺวา อฺทเก นิมุชฺชิ ฯ ตสฺส คฺคุนฺเตเชน นาคภฺวานํ อฺณฺหาการํ
 ทสฺเสสิ ฯ นาคราชา กิณฺนุ โขติ อฺปฺธาเรนฺโต ทิสฺวา ตสฺส สนฺติกံ
 อาคฺนตฺวา ฝเณ นิสีทาเปตฺวา นาคภฺวานํ ปเวเสสิ ฯ โส ทฺวาทสฺวสฺถานิ
 ตตฺถေว วสิ ฯ วิฑฺฐทฺโถปี “มຍ္ ํ อຍຍဂိ อิทานิ อาคมิสฺสตีติ

อาคมยมาโนว นิสีทิ; ตสฺมี อติจิรายนุเต, สเร วิจิณาเปตฺวา
 ทีปาโลเกน ปุริสพทฺนตฺรานปิ โอลเเกตฺวา อทิสฺวา “คโต ภวิสฺสตีติ
 ปกฺกามิ ฯ โส รตฺติภาเค อจิริวตี ปตฺวา ขนฺธาวาริ นิเวเสตี ฯ เอกจฺเจ
 อนฺโตนทียํ วาลิกาปฺลิตฺเน นิปฺชฺชีสุ, เอกจฺเจ พหิ ธเล, อนฺโต
 นิปฺนฺเนสุปี ปุพฺเพ อกตฺปาปกมฺมา อตฺถิ, พหิ นิปฺนฺเนสุปี ปุพฺเพ
 กตฺปาปกมฺมา อตฺถิ; เตสํ นิปฺนฺนฺญาเนสุ กิปีลฺลิกา อฺภูจฺหีสฺสุ ฯ เต
 “มยฺหํ นิปฺนฺนฺญาเน กิปีลฺลิกา, มยฺหํ นิปฺนฺนฺญาเน กิปีลฺลิกาติ
 อฺภูจฺหิตฺวา, อกตฺปาปกมฺมา อุตฺตริตฺวา ธเล นิปฺชฺชีสุ, กตฺปาปกมฺมา
 โอลตฺริตฺวา วาลิกาปฺลิตฺเน นิปฺชฺชีสุ ฯ ตสฺมี ขณฺเ มหามาเโฆ อฺภูจฺหิตฺวา
 ฆนฺกรกฺวสฺสํ วสฺสตี ฯ นทียา โอลโฆ อาคนฺตฺวา วิทฺฐทฺภํ สทฺธี ปริสาย
 สมฺมทฺตเมว ปาเปตี ฯ สพฺเพ ตตฺถ มจฺฉกจฺฉปฺกฺกขา อเหฺลฺสุ ฯ

พวกเจ้าศากยะตายสมควรแก่บุรพกรรม

(หน้า ๒๔ - ๒๕ มหาชน กถํ สมฺมฺญาเปตี - วิทฺฐทฺภ วตฺถุ)

มหาชน กถํ สมฺมฺญาเปตี “สาเกยานํ มรณํ อยฺยตฺตํ เหวนนาม
 โกฎฺเฆตฺวา โกฎฺเฆตฺวา สาเกยา มาเรตฺพพาตี อนฺจฺฉวิกเมตฺนตี ฯ
 สตฺถา ตํ กถํ สุตฺวา “ภิกฺขเว อิมสฺมี อตฺตภาเว กิณฺจาปี สาเกยานํ
 เอวํ มรณํ อยฺยตฺตํ, ปุพฺเพ กตฺปาปกมฺมวเสน ปน ยุตฺตเมว เอเตหิ
 ลทฺธนฺตี อาห ฯ “กึ ปน ภนฺเต เอเต ปุพฺเพ อภิสุตี ฯ “ปุพฺเพ
 เอกโต หุตฺวา นทียํ วิสํ ปกฺกจีปีสุตี ฯ

ปุเนกทิวสํ ภิกฺขุ ธมฺมสภายํ กถํ สมฺมฺญาเปตฺถุ “วิทฺฐทฺโภ
 เอตฺตเก สาเกเย มาเรตฺวา อาคจฺฉนฺโต อตฺตโน มโนเรเถ มตฺถกํ
 อปฺปตฺเตเอว, เอตฺตกํ ชนํ อาทาย สมฺมทฺตมจฺฉกจฺฉปฺกฺกโข ชาโตตี ฯ

สตถา อากนตฺวา “กาย นุตฺถ ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย สนฺนิสินฺนาติ
 ปุจฺฉิตฺวา, “อิมาย นามาติ วุตฺเต, “ภิกฺขเว อิมํ สฺตฺตํ มโนเรถ
 มตฺถกํ อปฺปตฺเตเอว, มจฺจุราชา สุตฺตํ คามํ อชฺโฌตฺถนฺโต มโหโฆ
 วีย ชีวิตินฺทริยํ ฉินฺทิตฺวา จตฺตราปายสมฺมุทฺเท นิมุชฺชาเปตฺตีติ วตฺวา
 อิมํ คาถมาห

“ปุปฺพานิ เหว ปจฺฉินฺนํ พุยาสตฺตมนฺสํ นรํ

สุตฺตํ คามํ มโหโฆว มจฺจุ อาทาย คจฺฉตฺตีติ ฯ

ตตฺถ พุยาสตฺตมนฺสํ นรฺนฺติ: สมฺปตฺเต วา อสมฺปตฺเต วา
 ลกฺคมานสํ ฯ อิทํ วุตฺตํ โหติ ยถา มาลากาโร ปุปฺพารามํ ปวิสิตฺวา
 “ปุปฺพานิ ปจฺฉินฺสสามีติ ตโต ปุปฺพานิ อคฺคเหตฺวา อลฺยลฺมลฺยํ วา
 คจฺฉํ ปฏฺฐเจฺนฺโต สกฺเถ ปุปฺพารามे มนํ เปเสติ “อิตฺโ จ ปุปฺพานิ
 ปจฺฉินฺสสามีติ ตโต ปุปฺพานิ อคฺคเหตฺวา อลฺยลฺตฺถ มนํ เปเสติ ตเมว
 คจฺฉํ ปจฺฉินฺนํ ปมาทํ อาปชฺชติ; เอวเมว เอกจฺโจ ปุปฺพารามสทิสํ
 ปลฺยจกามคฺคุณมชฺฉํ โอตฺริตฺวา มโนรมํ รูปํ ลภิตฺวา มโนรมานํ
 สทฺทคณฺธรสโฌจฺจพฺพานํ อลฺยลฺตรํ ปฏฺฐเจฺติ, เตสฺสุ วา อลฺยลฺตรํ ลภิตฺวา
 อลฺยลฺตรํ ปฏฺฐเจฺติ, รูปเมว วา ลภิตฺวา อลฺยลฺตรํ ปฏฺฐเจฺนฺโต ตเมว
 อสฺสาเทติ, สทฺทาทิสฺสุ วา อลฺยลฺตรํ ฯ เอเสว นโย โคมหิสทาสี-
 ทาสเขตฺตวตฺถคฺคานนิคฺคชนปทาที่สุ, ปพฺพชิตานมฺปิ ปรีเวณฺวิหาร-
 ปตฺตจิวฺรราชิสฺสุติ; เอวํ ปลฺยจกามคฺคุณสงฺฆาตานิ ปุปฺพานิ เอว ปจฺฉินฺนํ
 สมฺปตฺเต วา อสมฺปตฺเต วา กามคฺเณ พุยาสตฺตมนฺสํ นรํ ฯ

สุตฺตํ คามนฺติ: คามสฺส เภหิตฺตฺติอาทินํ สฺปนฺวเสน สฺปนํ
 นาม นตฺถิ, สตฺตํ ปน สุตฺตปฺปมตฺตํ อฺปาทาย สุตฺโต นาม
 โหติ; เอวํ สุตฺตํ คามํ เทว ตีณิ โยชนานิ आयตคฺมภีโร มโหโฆว

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

มจจุ อาทาย คจจติ; ยถา โส มโหโหม อิตถิปุริสโคมทิสกุกกุฎาทีสุ
กณจิ อนวเสเสตวา สพพนตัม คามัม สมุททำ ปาเปตวา มจจกจจปกกั
กโรติ; เอวเมว พุยาตตมณสิ นรั มรณมจจุ อาทาย ชีวิตินุทริยมสสุ
ฉินทิตวา จตุราปายสมุทเท นิมุชชาเปตีติ ฯ

เทศนาวสานเน พหุ โสตาปตติผลาทีนิ ปตตะตา ฯ มหาชนสสุ
สาตติกา เทสนา ชาตาติ ฯ

วิฑูทภ วตุถุ ฯ
